

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Frantziska Arietaleanizbeaskoa
Altzerreka

Elorrio, Bizkaia
(1929)

Aurkibidea

Biografia

Gazeta auzoko Barrutibarria baserrian jaio zen. Aita baserri horretakoa zen eta ama Elorrio kalekoa. Ama ume txikia zela hil zitzaion eta aitarekin hazi zen, bere bi ahizpa nagusiekin batera. Gerra ezagutu zuen zortzi urterekin, Intxortako frontea etxetik oso gertu zuten eta. Gasteizko Sagrado Corazón ikastetxean ibili zen pare bat urtez. Berrizen ere ibili zen ikasten apaiz batekin. Baserriko lanetan jardun du bizi guztia. Baserri indartsua izan dute: idiak, behiak, behorrak, soroak eta pinudi ederrak.

Zintak

ELO-012

- **Proiektua:** Elorrion Elorriok Elorrioz barriketan
- **Elkarrizketatzailea(k):**
- **Data:** 2000-05-14
- **Iraupena:** 38 min
- **Euskarria:** DVD

ELO-017

- **Proiektua:** Elorrioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin
- **Data:** 2010-03-29
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

ELO-072

- **Proiektua:** Elorrioko toponimia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Eriz Gongeta, Miriam
- **Data:** 2005-01-01
- **Iraupena:** 38 min
- **Euskarria:** Audio digitala

ELO-157

- **Proiektua:** Elorrioko toponimia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Eriz Gongeta, Miriam
- **Data:** 2005-01-01
- **Iraupena:** 100 min

- **Euskarria:** Audio digitala

Pasarteak

1. Bi morroi izaten zituzten

- **Erref:** ELO-017/005
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:06:38. **Bukatu:** 00:07:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Pare bat morroi izaten zuten beti. Kriadak ere bai noiz edo noiz. Ingurukoak izaten ziren. Abeltzaintza, laborantza (artoa, garia) eta basoa ziren Barrutiko bizibide nagusiak.

2. Komunioa atzeratu gerragatik

- **Erref:** ELO-017/007
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:08:28. **Bukatu:** 00:09:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Dotrina soilik ematen zuten bi ahizpa katekistarengana joaten zen Frantziska. Euskaraz ikasten zuten dotrina. Monjetara eskolara. Komunioa egitera zihoazela, gerra irten eta gerra ostean egin behar izan zuten.</p>

3. Zazpi hilabetez, frontea hurbil

- **Erref:** ELO-017/009
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:11:17. **Bukatu:** 00:12:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Intxorta aldean egonkortu zen gerrako frontea; eta zazpi hilabete egon zen, irailetik apirilera. Azkenean, Memaria-Besaide aldetik sartu ziren "nazionalak". Tiroak eta kanoikadak etengabe.

4. Frontetik hurbileko baserriak hustu

- **Erref:** ELO-017/010
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:12:55. **Bukatu:** 00:14:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Frontetik hurbileko etxeak hustu zirenean, familia bat hartu zuten etxean. Gauza bera gertatu zen beste baserri batzuetan ere.

5. Moroek Gazetako gizonak atxilotu

- **Erref:** ELO-017/012
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:16:35. **Bukatu:** 00:18:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

<p>Frankistak sartu ziren unean, arrosarioa errezatzen zeuden Gazetako ermitan, eta soldadu moroek preso hartu zituzten gizonak. Sasoiko gizonak eta bi artalde hartu, eta Elgetara eraman zituzten. Andrazkoak eta umeak etxera.</p>

6. Bandoz aldatu ziren bi soldaduren istorioa

- **Erref:** ELO-017/013
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:18:24. **Bukatu:** 00:19:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerra hasieran, "gorriek" bi soldadu francozale harrapatu zituzten. Boluntario gisa eman zuten izenaerrepublikako armadan eta berriz pasatu ziren beste aldera. Bi horiek izan ziren sartzen lehenetarikoak.</p>

7. "Nazionalak" Elorrio hartu bi lekutatik

- **Erref:** ELO-017/014
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:19:08. **Bukatu:** 00:20:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

<p>Elorriora eta Elgetara bateratsu sartu ziren francozaleak. Gazetara heldu ziren moroak argalak eta arinak ziren. Hurrengo egunean, arrosarioan zeudela itzuli zituzten gizonak.</p>

Transkripzioa

-Nora sartu zien lehenago (Francoren tropak), hemen Gazeta, Berriko aldetik ala Elorrixoko kalera. Zeintzuk ailegau zien lehenago? Fr-Hoixe eztakit. -El-Hortik sartu zien, Memarixatik sartu zien, da gero ba hau fallau

ebenien Elgetako zeroi, ba bestiek aillegau zien da ba. Oiñ hori horko batasunoi eztakit zelan eiben (ein eben). -Batera samar, ezta, egun baten... Fr-Egun baten pasau zan hori danoi. -Handik sartuko zien Memarixa aldetik, eta bestiak ikusi zebeñian harrapauta zarela atzetik, iges egingo zebeñ... -Fr-Bai. Baiña zan..., bueno. Txikixak giñien, bost-sei urte. -FI-Hona moruak sartu zien. Baltzak ez zien, e! Argaltxo batzuk zien, bigotiekin-da. Ñeeeñeee..., ajillak eta zerak zittunan. Oin, bal-baltzak ez, e. Oin dauzen moruko baltzak ez. -Eske moruak, berez, marrokixak ez tie baltzak. -FI-Moreno-morenuak bai. Ta ba gu bialdu giñuezen... -Fr-"Manos abajo" itten ei etsen; "manos arriba!" itten ei etsen. Nik hori beorri entzunda. -FI-Hurrengo egunien be barriro jun giñien erresaixora. Da handik etorri zien, mutil batzuk etorri zien, da, kirrinn, atia zabaldu eben; da, klaro, prisioneruek [eruen] zittuen da bialdu zittuen da. Orduen be haraxe erresaixora aillegau zittunan. Da, klaro, horrek etxatzuz ahazten sekula. Horrek ikusteo zuz pelikulia letxe memorixan.

8. Bonbardaketak Gazetan, Elorrion eta Durangon

- **Erref:** ELO-017/015
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:20:52. **Bukatu:** 00:24:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Euren etxe ondoan erori zen bonba bat. Pertsona bat hil zuen. "Abioi Baltza" k bonbardatzen zuen. Berrion antiaereoak. Abioiak zetozenean, babeslekura joaten ziren.

9. Gudariak janari eske

- **Erref:** ELO-017/016
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:24:07. **Bukatu:** 00:24:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Goserik ez zuten pasatu, baina nahi zutena jaterik ere ez zuten. Gudariak janari eske etortzen ziren, diru truke. Txokolatea agintzen zieten umeei.

10. Garia kendu, artoa utzi

- **Erref:** ELO-017/017
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:24:56. **Bukatu:** 00:26:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Iheslariei ez zieten garia kendu; eta, gainera, errazionamendua ematen zieten. Gero denen artean banatzen zuten. Oso ondo konpondu ziren bi familiak.

11. Andikoara ihesi

- **Erref:** ELO-017/018
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:26:20. **Bukatu:** 00:28:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Emakumeak bakarrik geratu ziren baserrian. Gizonak "hankajokua eginda" zebiltzan hortik zehar. Azkenean, Berrizko Andikoara aldatu ziren batzuk. Gazetako bonbardaketa ikusi zuten handik.

12. Gose denboran ikastetxean Gasteizen

- **Erref:** ELO-017/019
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:28:00. **Bukatu:** 00:29:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

<p>Gasteizen ikastetxean egokitu zitzaaien gose denbora zati bat. Ondo jaten zuten. Udan eta Erramu Egunez etortzen ziren.</p>

13. Jairik jai

- **Erref:** ELO-017/021
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:30:35. **Bukatu:** 00:32:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:

<p>Pazkoetan Bergarara, Santo Tomasetan Mondragoera, Andramarietan Elgetara... Urkiolan ez zuten dantza loturik onartzen eta Durangon egiten zen.</p>

14. Elorrion musika-banda garai batean

- **Erref:** ELO-017/022
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:32:10. **Bukatu:** 00:33:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Aita txikia zela musika-banda ei zegoen Elorrion. Jende aberats asko etortzen zen bainuetxeak zirela eta. Euren ez dituzte bainuetxeak funtzionatzen ezagutu.

15. Auzoetako erromeriak eta errondak

- **Erref:** ELO-017/023
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:33:12. **Bukatu:** 00:35:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserríari lotutako lanbideak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

San Estebanetan Berriora, San Lorentzotan Miñotara, eta abar. Angiozarko Itxua (Felix Aranzabal) soinu-jole famatuena. Gauez "errondia", gaupasa, neska eta mutil.

Transkripzioa

-Auzuetako jaixetara joaten ziñaten, Berrixo edo?
-Fran-San Estebaneta-da. San Lorentzora be bai Miñotan, barrixua-eta. Gero zerian be bai, Gazetan be beti egoten zonan zeroi. Igurixan be bai. Euren santuen egunien fiestia.
-Eta zela izeten zan erromeixia? Ze soiñujole ta ze...?
-Fran-Hamen baakizu nor egoten zan sarri? Itxua, Felix. Hamen sarri haxe. Hamen holakoxe bat izen biher, ze ostantzien traste [...] Oiñ akaso...
-Fel-Hamen etorten zonan beste bat Isaak, Angiozarko tabernakua. Ha be etorten zan soiño-joten.
-Korro bat baiño gehixao ez zan egingo, ezta?
-Fra-Keba. Korro bat, korro bat.
-Kobrau-eta, mutillei kobratzen zotsen?
-Euren jakingo eben; ostantzien ez eben kobretan. Mutillak izengo zien soziedadeko zerok.
-Fel-Edo etxen baten; orduen ez euen soziedadeik pe, [...], han itten zan erremeixioi, ta txokolatie gabien eta errondia-ta, ba holakotxe gauzak. Lehenaoko kontuak.
-Errondia zer zan?
-Fra-Ba afalostian juntetia barrido. Dantzan eiñ da. Gero goixaldera txokolatadia.
-Fel-Txokolatia ta berakazopia.
-Osea, gaupasa eitten zan.
-Fra-Bai, bai. Hoixe izeten zan fiestioi.
-Fra-Baiña hamen esaten otsen "errondia".
-Fel-"Gero etorri, e! Ez geatu etorri barik, e!", eitten oskuen. "Etorri!".
-Neskak be joaten zien errondara?
-Bai, bai, danak. Neska ta mutil.
-Egun seiñalauak izango zien, ezta?
-Gurera be..., enjeneral hor beheko etxian egoten zan Felix.
-Parientia da Felix, Itxua, hamengua. Aranzabal.

16. Abarketak gordetzen, errondetako jolasa

- **Erref:** ELO-017/026
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:37:53. **Bukatu:** 00:39:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Abarketa bat ibiltzen zen mahai azpitik. Ez dira ondo gogoratzen jolasaz. Eurak joan ohi ziren auzoko errondara, baina goiz etxeratzen ziren.

17. Baso handiak dituzte

- **Erref:** ELO-017/027
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:39:52. **Bukatu:** 00:41:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Basoan lan asko egin dute. Pagoa, haritza, eta batez ere pinua izan dute. Baso sail handiak erosi eta pinu sartu zituzten. Baina gaur egun ez dute dirurik balio.

18. Abadeak erakutsi kubikatzen

- **Erref:** ELO-017/029
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:45:53. **Bukatu:** 00:46:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Liburu baten laguntzaz egiten zituzten kubikazioak. Abadeak erakutsi zieten.

19. Pinu markatarien izenak

- **Erref:** ELO-017/031
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:47:08. **Bukatu:** 00:48:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Hiru alditan egiten ziren kobrantzak. Pinu-merkatarien hainbat izen ematen dira. Gehienak elorriarrak, baina kanpokoak ere etortzen ziren

20. Basoan zuzendari lanak egiten zituzten

- **Erref:** ELO-017/032
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:48:12. **Bukatu:** 00:50:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

<p>Basomutilen lana zuzentzen jarduten zuten bi ahizpak: mugarriak zehaztu, bota beharreko arbolak markatu, eta abar. Pinudi garbitzen ere ibiltzen ziren gaztetan.</p>

21. Etxaunak

- **Erref:** ELO-017/034
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:52:00. **Bukatu:** 00:53:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Etxaunak (maiorazkoak) ziren. Gaur egun denak ei dira. Orduan ere Gazetan ia denak ziren. Euren erreterto bakarrek etxe ondoko Barrutikoak ziren, "Andikua" deitzen dieten baserrikoak.

22. Barruti baserria, antzinakoa

- **Erref:** ELO-017/035
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:53:06. **Bukatu:** 00:54:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Beste etxea (Barruti) utzi eta orain bizi direna eraiki ei zuten orain dela 100 urte pasatxo. Baserri zaharra oso antzinakoa da, oholezko ormak ditu, eta museo bihurtzea proposatu zien Diputazioak.

23. Elorriko emakumeek erdararako joera

- **Erref:** ELO-017/038
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:56:03. **Bukatu:** 00:57:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Gerra ostean erdara indartu zen herrian, emakumeen artean batez ere.

Oraintxe ikasi omen dute batzuek euskaraz beren ilobekin. Batzuk gaizki eta beste batzuek hobeto.

24. Ulertzen dute telebistako euskara

- **Erref:** ELO-017/039
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:57:08. **Bukatu:** 00:58:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Telebista
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

<p>Euskara batuko berba batzuk ez aditu arren, "konbersaziñuak berak ekartzen dau". Pilota partiduak ikustea gustatzen zaie.</p>

25. Elorrion diferentzia txikiak euskarak

- **Erref:** ELO-017/041
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 01:01:48. **Bukatu:** 01:03:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Euskarak baditu diferentzia txikiak auzo batetik bestera. Eta kaletik auzoetara. "-dxo", auzoetan, "-xo" kalean. Auzoetan antzera, baina Berrixo eta Apatako euskarari aldea sumatzen diote.

Transkripzioa

-Elorrixon zuen ustez nun eitten da euskeraik onena? Edo danak antzerakuak die?
-Fra-Ez, "distintos hay, hay distintos".
-Fel-Berrixon be diferente itten da.
-Fra-Bai. "Muy distinto".
-Hemendik Berrixora...
-Fra-"Hay diferencia".
-Zeozer, berbaren bat edo...
-Fra-"No sé qué pero algo sí".
-Fel-Bai. Dauko ba... "Elorrixokuak" edo beste...
-Fra-Elorrixokuak kalekuan dittun horrek eitten dabena "xua" ta hori. Guk "Elorridxokuak", "Elorrixokuak" barik, eta kalekuak"Elorrixokuak".
-Fel.Baiña diferentzia dago hamenditxik zerera be...
-Fra-Apatara be zelakua... "Se nota la persona".
-Fel-Hamen Igurixan, Gazetan, hamen Azkarretan...
-Fra-"Esto parecido".
-Eta Miñotan edo Berriozabal edo?
-Berriozabaletan eta "no he notado yo así..."
-Diferentzia haundirik ez.
-Fra-Nik eztot notau.
-Nik gehixen Berrixo aldekuak.
-Jontxo! Ba eztago urrin, e!
-Fel-Berrixokuak.

-Elgeta alderako jokeria dauke?
-Eztakit zer dauken baiña zeozertxo diferentia.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-08-01

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com